

Základní škola a mateřská škola, Kněžmost, okres Mladá Boleslav

skola@zsknezmost.cz
326 784 166, 739 028 084
Na Františku 75, 294 02 Kněžmost
IČO: 710 084 46

Preventivní program školy pro školní rok 2025/2026

Vypracovala: Mgr. Lucie Hejnová, metodik prevence
Schválila: Mgr. Michaela Řeháková Černá, ředitelka školy
Číslo jednací: 120/2025
Spisový znak: A.4.
Skartační znak: A5
Pedagogická rada projednala dne: 26. 8. 2025
Směrnice nabývá platnosti: 29. 8. 2025
Směrnice nabývá účinnosti: 1. 9. 2025

Obsah

1. Charakteristika školy	3
2. Cíle preventivního programu školy	5
3. Specifická a nespecifická primární prevence a volnočasové aktivity	7
4. Vzdělávání pedagogů	13
5. Spolupráce s rodiči	13
6. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi	13
7. Řešení přestupků	13
8. Závěr	14
PŘÍLOHA I.....	14
PŘÍLOHA II.....	15
PŘÍLOHA III.....	17

1. Charakteristika školy

Základní škola Kněžmost je spádovou úplnou venkovskou školou s devíti postupnými ročníky. Zřizovatelem této školy je obec – město Kněžmost. V letošním školním roce máme v každém ročníku I. stupně dvě třídy, na II. stupni jsou v sedmém a osmém ročníku dvě třídy, v šestém a devátém ročníku je pouze jedna třída.

Naší vymezenou spádovou oblastí je Kněžmost (Býčina, Koprník, Násedlnice, Chlumín, Lítkovice, Solec, Solecěk, Malobratřice, Čížovka, Suhrovice, Drhleny, Srbsko). Dále k nám docházejí děti z: Bosně (Zásadka, Zápudov, Mužský), Branžeže (Nová Ves, Zakopaná) a Obrub. Kromě dětí z vypsanych oblastí navštěvují naši školu ještě děti z dalších vsí (např. Husí Lhota), což je dáno zřejmě zlepšující se pověstí školy. Dopravní dostupnost je zajištěna ze všech obcí. Z obcí Zásadka, Zápudov a Mužský je však pro žáky výhodnější dopravní dostupnost do Mnichova Hradiště. V současné době školu navštěvuje 326 žáků (I. stupeň – 204 žáků, II. stupeň 121 žáků), průměrná naplněnost tříd je 20 dětí.

Z počtu žáků je zřejmé, že jsme stále se rozrůstající školou takřka rodinného typu, což přináší výhody dobré vzájemné obeznámenosti a většího množství času na problémy jednotlivých dětí. Sociální i kulturní složení dětí je různorodé, což však vzhledem k menšímu počtu dětí nečiní přílišné problémy. Vzhledem k poloze obce naši školu navštěvují nejen děti z rodin dobře ekonomicky situovaných, ale i děti z chudších poměrů. Naši školu navštěvuje i několik dětí jiné národnosti, což se však neukazuje v absolutní většině případů jako problém. Na nově příchozí bude zapotřebí upřít větší pozornost, aby se nestaly obětí šikany, ale zároveň ani agresory.

Objekt základní školy se skládá z původní školní budovy, nové budovy školy, školní zahrady s amfiteátre a tělocvičny. Původní školní budova je dvoupodlažní objekt, který je využíván pro výuku žáků 1. stupně základní školy a v průběhu užívání byl několikrát modernizován, aby odpovídal současným požadavkům. Je v něm pět učeben a jídelna se zázemím pro výdej jídel. Nová budova školy je třípodlažní objekt, který byl zkolaudován na jaře 2019. Je v něm deset odborných učeben. Dále je zde jedna kmenová třída pro 30 žáků, 4 oddělení družiny. Školní klub má vlastní učebnu. Dvě oddělení družiny využívají v dopoledních hodinách jako učebnu žáci 2. a 3. třídy. Nová budova je propojena s původní budovou školy a školní tělocvičnou. Škola má bezbariérový přístup. Prostředí školy je velmi moderní, nová budova splňuje nároky na pasivní stavbu. Všechny učebny jsou vybaveny interaktivními tabulemi, učitelé mají služební notebooky a tablety.

Podoba školy umožňuje do značné míry eliminovat tzv. hluchá místa školy, kde by se mohly odehrávat nepatřičné jevy z hlediska sociálně patologického chování žáků. Přesto i na naší škole jsou riziková místa, těmi jsou toalety obecně, prostor okolo šaten, samotný prostor šaten a prostor kolem dílen. Snažíme se eliminovat potenciální problematické chování žáků v těchto prostorách jednak zvýšeným dohledem (na toaletách se jedná samozřejmě pouze o kontrolu společných prostor toalet, a to vždy pedagogem patřičného pohlaví), jednak důslednou kontrolou respektování zákazu pohybu žáků v těchto prostorách bez dozoru učitelů a také kamerový systémem

v prostoru šaten. Všichni pracovníci školy jsou poučeni o nutnosti sledovat chování žáků a jakékoli nežádoucí projevy ihned řešit.

Ve škole funguje školní poradenské pracoviště, které pracuje ve složení – výchovný poradce a kariérový poradce: Mgr. Soňa Pavlů (pavlu@zsknezmost.cz), metodik prevence: Mgr. Lucie Hejnová (hejnova@zsknezmost.cz), školní psycholog: Mgr. Ivana Březinová (brezinova@zsknezmost.cz). Celé ŠPP se bude během školního roku 2025/2026 pravidelně účastnit supervize.

Na konci každého měsíce třídní učitelé vyplňují online formulář, do něhož zapisují problematické jevy, které ten který měsíc řešili. (Záznam událostí a činností související s primární prevencí sociálně patologických jevů).

Pedagogický sbor tvoří v současné době 24 pedagogů. Velkou předností školy je plné zajištění výuky cizích jazyků kvalifikovanými pedagogy. Dále na naší škole působí šest vychovatelek, dvanáct asistentek pedagoga a jeden asistent pedagoga. Pracovní kolektiv doplňuje 6 správních zaměstnanců v ZŠ.

Velký důraz klade škola na vzdělávání svých pracovníků. Vzdělávání pracovníků probíhá podle schváleného plánu DVPP. Obvykle 2x ročně probíhá školení celého učitelského sboru. Všichni vyučující se pak samostatně vzdělávají ve své odbornosti nebo pedagogických kompetencích podle nabídky vzdělávacích institucí. Za jeden z hlavních úkolů považujeme realizaci poznatků ze seminářů a jejich zavádění do každodenní praxe školy.

Velkým přínosem pro chod školy a řešení výchovných i osobních problémů žáků je spolupráce s psychologem, která byla zahájena ve školním roce 2014/2015, a která se neustále rozšiřuje a zdokonaluje. Tyto služby nám pomáhají při řešení problematických situací na škole. Součástí programu prevence rizikového chování jsou také pravidelné semináře, přednášky a pracovní dílny Semiramis z. ú. Kromě Semiramisu z. ú. je škola v kontaktu s OSPODem v Mnichově Hradišti a s policií v Mladé Boleslavi.

Škola je relativně dobře zásobena odbornou literaturou týkající se sociálně patologických jevů, ať již hovoříme o problematice šikany, či užívání závislostních látek. Literatura k dalším typům sociální patologie je postupně obstarávána. Velkým zdrojem je klinika adiktologie a Semiramis z. ú., se kterým škola spolupracuje. Dále jsou samozřejmě využívány nejrůznější internetové stránky věnující se problematice sociálně patologických jevů.

Garantem preventivního programu školy je Mgr. Michaela Řeháková Černá – ředitelka školy. Za koordinaci preventivních aktivit ve škole odpovídá školní metodik prevence jmenovaný ředitelkou školy. Školní metodik prevence v rámci své činnosti připravuje preventivní program školy a jeho realizaci ve škole konzultuje s ostatními pedagogickými pracovníky. O programu jsou informováni všichni učitelé na pedagogické radě, rodiče (na třídních schůzkách), žáci (ve vyučovacích hodinách). Program je veřejně přístupným dokumentem. Školní metodik prevence spolupracuje s výchovným poradcem, školní psycholožkou, třídními učiteli, s ostatními pedagogy,

dále s pracovníky PPP a dalšími odborníky z organizací řešících problémy dětí a rodiny (odbor sociálních věcí a zdravotnictví, pracovníci K-centra, Semiramisu z. ú. a dalších institucí).

Schránka důvěry

Ve škole jsou umístěny dvě schránky důvěry. Obě v prostoru šaten. Od loňského školního roku je k dispozici také elektronická schránka důvěry.

2. Cíle preventivního programu školy

Na základě pozorování chování dětí, rozhovorů s dětmi, informací ze schránky důvěry, vzájemnými rozhovory mezi učiteli a rozhovory s rodiči vyplynulo, že je zapotřebí cíle rozdělit na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé cíle jsou spíše obecnějšího charakteru a vycházejí z dlouhodobé preventivní strategie, jak je uvedena v dokumentu Preventivní strategie školy. Naše škola se snaží vytvářet z žáků vzdělané, sociálně vyspělé osobnosti, které se bez problémů začlení do každodenního fungování naší společnosti a v této společnosti lidsky uspějí.

Krátkodobé cíle se týkají jevů, které aktuálně považujeme za rizikové (na základě chování dětí a rozhovorů s dětmi, rozhovorů s rodiči, rozhovorů mezi učiteli a informací zanechaných ve schránce důvěry).

Za dlouhodobé cíle z hlediska preventivního programu školy si klademe:

- vytvářet atmosféru vzájemného porozumění a spolupráce mezi žáky, mezi žáky a učiteli a mezi učiteli navzájem;
- motivovat žáky k odvaze řešit problémy;
- motivovat žáky k učení jako potřebné součásti aktivního života;
- vychovávat žáky k systematické a zodpovědné práci na úrovních přiměřených jejich individuálnímu psychickému rozvoji;
- vést žáky ke kultivovanému chování v lidské komunitě, k přiměřenému sebevědomí a zodpovědnosti občana demokratického státu a nadnárodního společenství (EU);
- vytvářet podmínky pro vhodnou seberealizaci žáků, pro rozvíjení jejich zájmů a schopností a pro smysluplné využívání volného času;
- usilovat o dosažení otevřené, klidné, sdílné atmosféry ve škole, budované na partnerských vztazích mezi učiteli a žáky, na toleranci, na úctě člověka k člověku a na pocitu odpovědnosti;
- vytvářet atmosféru porozumění a tvůrčí činnosti ve všech aktivitách;
- vytvářet podmínky pro rozvoj, uplatnění a úspěch každého žáka;
- respektovat osobnost každého dítěte
- realizovat spolupráci s rodiči žáků, školskou radou a zřizovatelem tak, aby byla tato spolupráce přínosná pro činnost školy, vzdělávání žáků a pro utváření dobrých mezilidských vztahů;
- předcházet záškoláctví, eliminovat a zmírňovat negativní postoje žáků ke vzdělávání;
- vést žáky ke smysluplnému trávení volného času a vytvářet prevenci proti zneužívání návykových látek;

- systematicky působit proti vandalismu, násilí a šikaně;
- pořádat různě zaměřené soutěže a kulturní vystoupení takové, aby vytvářely možnosti zapojit se pokud možno všem žákům – i žákům s výukovými a jinými problémy (např. zaměřené na sport, na vědomosti, na zručnost, na tvořivost apod.);
- usilovat o to, aby prostředí ve třídách mělo specifické znaky života třídy a bylo svědectvím o duchu společenství žáků, kteří ji obývají;
- u žáků i pracovníků školy vytvářet a trvale posilovat pocit sounáležitosti se školou a pocit hrdosti na svou školu.

Krátkodobé cíle reflektují jevy, které se všem účastníkům vzdělávacího procesu (včetně rodičů) jeví jako aktuálně problematické a jdou napříč všemi ročníky.

Těmito jevy jsou:

- vulgární, hrubé vyjadřování žáků, nadávky;
- virtuální drogy (počítač, televize, video);
- nebezpečí spojená s využíváním internetu;
- šikanování (včetně kyberšikany), vandalismus a další formy násilného chování;
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus;
- nezdravý životní styl;
- špatné vztahy mezi žáky;
- patologické hráčství (gambling);
- kouření, vapování.

Ale samozřejmě nezapomínáme ani na další jevy, které se nás nyní zdánlivě aktuálně netýkají, tzn.

- drogová závislost, alkoholismus;
- kriminalita a delikvence;
- záškoláctví.

Přičemž za největší problém z hlediska sociálně patologických jevů považujeme na naší škole nepříliš dobré vztahy mezi dětmi.

Krátkodobým cílem je tedy dětem zprostředkovat dostatek informací k problematickým jevům tak, aby měly samy možnost posoudit vhodnost/nevhodnost nežádoucích činností a vybavit je dostatkem kompetencí k tomu, aby byly případně schopny odolat nevhodnému tlaku vrstevníků.

V praxi to krom jiného znamená, že během prvního stupně by žáci měli získat tyto kompetence a znalosti:

- umění komunikovat správně s vrstevníky i dospělými;
- rodinu chápat jako zázemí a útočiště;
- mít základní zdravotní návyky (výživa, hygiena, spánek, cvičení);
- správně si organizovat svůj volný čas;
- rozlišovat mezi léky a léčivými přípravky a návykovými látkami;
- definovat drogu a její nebezpečí, včetně alkoholu a tabáku.

Během druhého stupně by žáci měli prohloubit a získat tyto kompetence a znalosti:

- pojmenovat základní návykové látky, znát jejich účinky na organismus;
- umět odmítnout, co nechce, znát kontaktní místa pro problematiku závislostí, rozpoznat propagaci návykových látek;
- orientovat se v problematice sexuální výchovy, znát kontaktní místa;
- znát základní právní normy;
- zaujímat zdravé životní postoje, tolerovat odlišnosti;
- zvládat základní sociální dovednosti včetně komplikací ve vztazích k druhým lidem, včetně blízkých;
- pochopit osobní a společenskou zodpovědnost, kriticky myslet a správně se rozhodovat.

3. Specifická a nespecifická primární prevence a volnočasové aktivity

Cestou jak naplnit krátkodobé i dlouhodobé cíle našeho preventivního programu školy je uskutečňovat specifickou i nespecifickou primární prevenci a nabídnout dostatečné množství volnočasových aktivit.

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně nežádoucích jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření.

Za specifickou prevenci označujeme takovou prevenci, která zahrnuje aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika;
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování;
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Za nespecifickou prevenci označujeme takovou prevenci, která zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování a rozvíjení pozitivního sociálního chování. Za volnočasové aktivity označujeme veškeré činnosti, které děti učí smysluplnému využívání a organizaci volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Nespecifická primární prevence a volnočasové aktivity představují základ a nosný prvek celého systému prevence. Volnočasové aktivity jsou určeny nejširším vrstvám dětí a mládeže, umožňují harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce.

Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jako prevence před exkluzí (vyloučením). Specifická prevence na naší škole je realizována jednak zařazováním problematických témat do výukového procesu (např. problematika rasismu

v hodinách dějepisu, které se týkají nacistického Německa, či problematika kouření v hodinách přírodopisu, kdy se probírá dýchací ústrojí), jednak přímým působením učitelů či spolupracujících organizací na děti, když hovoří o konkrétním patologickém jevu.

Velkou příležitostí k intenzivnímu realizování prevence skýtají společné akce, kdy děti získávají společné zážitky a zároveň je na ně možno pedagogicky působit, takovými akcemi na naší škole jsou především vícedenní výlety, adaptační kurzy a lyžařský kurz. Otvírá se zde možnost pracovat hlavně na posilování sebevědomí, sebedůvěry, vztahů v kolektivu, posilování kolektivní důvěry, posilování návyků zdravého životního stylu, vhodného využívání volného času atd..

Specifická primární prevence v 1. – 3. třídě je prováděna primárně pedagogy naší školy ve vyučovacích předmětech a během obvyklé vzájemné sociální interakce.

Na hranici specifické a nespecifické primární prevence je působení Semiramis z. ú., které je v letošním roce hlavní spolupracující organizací. Dochází k nám provádět primární prevenci od 4. do 9. třídy, a to dvakrát za rok. Děje se tak v tříhodinových blocích. Některé aktivity Semiramis z. ú. patří do specifické (konkrétní informace o závislostním chování, návykových látkách apod.) a jiné do nespecifické (rozvíjení vztahů, práce s volným časem, nácvik asertivního chování, práce s pravidly apod.) primární prevence. Semiramis z. ú. se při svém působení na naší škole zabývá těmito tématy:

Program všeobecné dlouhodobé primární prevence zaměřený na rizikové chování a zdravý životní styl (Program VDPP II.)

Program VDPP II. je možné zahájit ve 4. ročníku, nebo v 6. ročníku, na naší škole je zahájen od 4. ročníku. Jeho náplní je ve 4. třídě práce s kolektivem a budování pozitivních mezilidských vztahů – zdravé interakce ve skupině, zdravé sebepojetí, schopnost tolerovat odlišnosti, umění spolupráce a komunikace s ostatními. V 5. třídě je pak program zaměřen na téma rizikového chování na internetu a následně je pozornost věnována tématu přestupu na 2. stupeň základní školy. Od 6. ročníku je obsahem programu rovněž podpora třídního kolektivu, vzájemné spolupráce, a tím prevence šikany. V průběhu celého programu je kladen důraz na posílení životních hodnot a postojů vedoucích ke zdravému životnímu stylu („bio-psycho-sociální pohoda“). Obsahem jsou témata týkající se různých forem rizikového chování jako např. intolerance, rasismus, agresivita, rizikové sexuální chování, závislostní chování, šikana, rizikové trávení volného času.

První část Programu VDPP II. (4. – 7. ročník) má pevně stanovenou tematickou strukturu. Lektoři mají po konzultaci s vedoucí Centra PP a třídním učitelem, popř. školním metodikem prevence možnost upravit téma dle aktuálních potřeb třídy. Témata v druhé části Programu VDPP II. (8. a 9. ročník) jsou již na volbě samotných žáků, třídního učitele, popř. školního metodika prevence.

Tematické rozložení:

4. ročník

Vyplouváme

Jedná se o první kontakt třídy s lektory, cílem bloku je tudíž navázat počáteční vztah vzájemné důvěry, který je nezbytným předpokladem pro zajištění efektivity programu. Lektori si utvářejí první obraz o klimatu ve třídě a vztazích mezi žáky. V bloku dochází k předání základních informací o SEMIRAMIS z.ú. a Programu DPP. Hry a techniky jsou orientovány na poznání třídy, mapování úrovně schopnosti spolupráce včetně jejího rozvíjení. Zároveň aktivity slouží k poznání sebe sama, svých potřeb a současně i vnímání potřeb druhých. V neposlední řadě má setkání za cíl seznámit žáky se stylem práce, který je v rámci Programu DPP využíván (interaktivní techniky, diskuse, práce v komunitním kruhu atd.). Nedílnou součástí bloku je nastavení pravidel vzájemné spolupráce.

Já mezi ostatními

Cílem bloku je prevence šikany ve školním prostředí. Za tímto účelem se s žáky pracuje na budování zdravých vztahů v kolektivu prostřednictvím podpory komunikace a spolupráce mezi žáky. Stejně tak je u žáků pomocí technik rozvíjena empatie a vzájemná tolerance odlišností.

5. ročník

Hračka jménem počítač

Cílem bloku je prevence netolismu, podpora kritického myšlení nad možnostmi využívání internetu a sociálních sítí. Důraz je kladen na schopnost bezpečného pohybu na internetu s poukázáním na existující rizika. Žáci jsou vedeni k odpovědnosti za své jednání nejen ve virtuálním světě.

Vzhůru na 2. stupeň

Blok je věnován ukončení působení žáků na 1. stupni a jejich přestupu na vyšší stupeň základní školy. Dochází k rekapitulaci a zhodnocení zkušeností a času stráveného na 1. stupni. Důraz je kladen na podporu žáků v uvědomění si nových povinností, větší zodpovědnosti, osamostatnění a dalších změn, které se s přestupem pojí. V souvislosti s tím je prostor bloku věnován tématu vlastních pocitů žáků, sdílení očekávání, obav, a jejich normalizování, zároveň také přípravě na možnou proměnu třídního kolektivu.

6. ročník

Vyplouváme na 2. stupni

Náplní bloku je zhodnocení přestupu žáků na 2. stupeň a nastalých změn. Dochází k podpoře vztahu mezi žáky a případným novým třídním učitelem. Součástí bloku je opětovné nastavení třídních pravidel dle aktuálních potřeb třídy, přičemž je podporována vlastní odpovědnost žáků za své chování. Jsou zařazeny aktivity, pomocí kterých je posilována schopnost spolupráce s ostatními a vědomí sounáležitosti se skupinou, zároveň je vyzdvihována individualita žáků.

Na jedné lodi

Hlavním cílem bloku je prevence šikany ve školním prostředí. Za tímto účelem se s žáky pracuje na budování zdravých vztahů v kolektivu a rozvíjení schopnosti vzájemné

spolupráce. V průběhu bloku žáci pracují ve dvojicích, případně menších skupinách a následně je zařazena aktivita zaměřená na celotřídní spolupráci obsahující mimo jiné sociometrické prvky. Během setkání dochází k podpoře individuality, sebevědomí žáků a zároveň k posilování vědomí sounáležitosti se skupinou.

7. ročník

Táhneme za jeden provaz

Hlavním cílem bloku je prevence šikany ve školním prostředí. Za tímto účelem se s žáky pracuje na budování zdravých vztahů v kolektivu a rozvíjení schopnosti vzájemné spolupráce. Jsou využívány interaktivní techniky, při kterých žáci pracují ve dvojicích, v menších skupinách a následně v rámci celé školní třídy. Důraz je kladen na rozvoj schopnosti vzájemné komunikace, budování pocitu sounáležitosti se skupinou a zodpovědnosti. Setkání je zaměřeno na podporu kooperativního jednání mezi žáky.

Když se někdo topí

Hlavním cílem bloku je prevence šikany ve školním prostředí, budování kolektivního vědomí a zodpovědnosti. Tématem bloku je šikana a agresivní chování v třídních kolektivech. S žáky se pracuje jak pomocí prožitkových technik, tak i diskuzí, při kterých je předán teoretický základ. Setkání má za cíl vést žáky k pochopení příčin šikany, ukázat jim možnosti jejího řešení a vést je k uvědomění si spoluzodpovědnosti za klima ve třídě.

8. a 9. ročník – výběrové bloky:

Nemůžu žít bez...

V bloku dochází k vysvětlení zásadních pojmů z oblasti závislostí. Vzhledem k šíři tématu je možné blok zaměřit na problematiku závislostí obecně, kdy je pozornost věnována především změnám v postojích a v hodnotovém žebříčku, které s sebou závislost přináší. Další možnou variantou je zaměření bloku konkrétněji např.: na jednotlivé druhy návykových látek, jejich rozdělení, účinky a rizika či na nelátkové závislosti, kam se řadí mimo jiné patologické hráčství a netolismus.

Veškeré předávané informace jsou zaměřeny na pochopení zdravotních, psychických, sociálních i materiálních škod souvisejících se závislostí.

Zrcadlo, zrcadlo... aneb v zajetí ideálů

Tématem tohoto bloku je fenomén ideálu krásy, který je nastaven současnou společností, a jeho realistické zhodnocení. Není opomenut tlak ze strany médií a problematika poruch příjmu potravy. Důraz je kladen na formování zdravého sebepojetí a schopnosti sebeprezentace žáků.

Jenom pohled nestačí

V bloku jsou žákům předávány informace týkající se intolerance, rasismu, xenofobie, extremismu, subkultur apod. V rámci diskuse může každý projevit svůj postoj k danému tématu a konfrontovat jej s ostatními. Cílem tohoto bloku je uvědomění si předsudků, se kterými se v běžném životě setkáváme, jejich racionalizace a budování schopnosti tolerovat odlišnosti.

Šaty dělají člověka

Cílem tohoto bloku je zprostředkovat žákům validní informace o nejčastějších subkulturách vyskytujících se v České republice. Prostřednictvím diskuze a prožitkových technik zaměřených na výhody a nevýhody příslušnosti k vybraným subkulturám jsou žáci vedeni k utváření vlastních postojů. Součástí bloku je také zamyšlení nad případnými riziky přirozené potřeby člověka patřit do skupiny. Část bloku je věnována předsudkům, jejich uvědomění a racionalizaci.

Já mezi lidmi

Interaktivní techniky využívané v tomto bloku jsou zaměřeny na rozvoj komunikačních dovedností, jako jsou umění vzájemného naslouchání, schopnost argumentace a empatie. Dále je možné se v tomto bloku věnovat praktickému nácviku odmítání (umění říci „ne“), konstruktivnímu řešení konfliktů a rozpoznávání komunikačních chyb. Lektori apelují na asertivitu žáků a vše dosazují do kontextu sociálních situací, ve kterých mohou žáci osvojené dovednosti využít.

O rodičích a dětech aneb umyl sis ruce?

Blok je zaměřen na rozvíjení komunikačních schopností a dovedností potřebných pro konstruktivní řešení konfliktů. Prostřednictvím interaktivních technik, diskusí a modelových situací je žákům zprostředkován náhled na jejich vlastní i rodičovskou zodpovědnost. Cílem bloku je dále rozvoj empatie, tolerance a schopnosti vzájemného naslouchání.

Žijeme online

V bloku jsou reflektovány současné trendy trávení volného času žáků, s cílem vést žáky ke kritickému zhodnocení výběru jejich volnočasových aktivit. Blok se dále věnuje tématu internetu a kyberprostoru obecně se zaměřením na možnosti jejich využití a poukázáním na existující rizika. Důraz je kladen zejména na schopnost bezpečného pohybu ve virtuálním světě a pochopením jeho podobností a odlišností s reálným světem.

Nebezpečné bezpečně?

V bloku jsou reflektovány současné trendy trávení volného času žáků, s cílem vést žáky ke kritickému zhodnocení výběru jejich volnočasových aktivit. Blok je dále zaměřen prožitkově, věnuje se tématu adrenalinu a jeho významu v životě člověka. Zřetel je brán na budování pocitu zodpovědnosti za vlastní osobu, uvědomování si možných rizik, zhodnocení vlastních schopností při výběru způsobu trávení volného času.

Já a ty

Blok je orientován na téma mezilidských a partnerských vztahů. Interaktivní techniky využívané v tomto bloku jsou zaměřeny na rozvoj komunikace, empatie, umění vzájemného naslouchání a porozumění. Jedním z cílů tohoto bloku je uvědomění si odlišností mezi muži a ženami a rozvoj vzájemné tolerance a pochopení.

Na tělo

V tomto bloku je věnován prostor problematice partnerství a prevenci rizikového sexuálního chování. Dochází zde k vyjasnění pojmů z oblasti sexuality. Pozornost je věnována tématům jako jsou pohlavně přenosné choroby, homofobie, sexuální

poruchy atp. Cílem je formování zdravých postojů žáků v oblasti partnerského a sexuálního života.

Uvolněte se, prosím

Blok je zaměřen na zvládání stresových situací a vlastních emocí s nimi spojených. Cílem bloku je přivést žáky k nahlédnutí jejich stresových faktorů a jejich pochopení. Blok se soustředí také na téma stresu jako důležitého prvku rozvoje člověka a ukazuje i na jeho pozitiva. Záměrem je podpořit u žáků zdravé vzorce zvládání náročných situací, ukázat možnou psychohygienu a nabídnout způsoby dlouhodobého posilování psychické odolnosti.

Součástí posledního bloku v 9. ročníku je závěrečná reflexe celého Programu DPP.

Naznačená témata jsou orientační, v případě potřeby třídního kolektivu může dojít ke změně programu.

Do deváté třídy bude snaha pozvat příslušníka Policie ČR, aby hovořil o právních aspektech v souvislosti se získáním OP

Do budoucna je plánováno, že část specifické primární prevence budou vykonávat přímo vyučující, neboť učitelky prvního stupně absolvovaly kurz potřebný k realizování projektu Kočičí zahrada a Mgr. Tomáš Breň absolvoval kurz potřebný k realizování projektů Unplugged a Boys and girls plus.

Vedle zmíněné specifické primární prevence dochází ještě k častým individuálním rozhovorům s dětmi, které mají problém s mezilidskými vztahy. Učitelé druhého stupně absolvovali kurz Efektivní vedení třídnických hodin. Další kurzy s podobným zaměřením jsou před námi.

Nespecifická primární prevence zajišťovaná školou má především podobu společných akcí, kde se pracuje na rozvoji pozitivního sociálního klimatu mezi žáky, ale i mezi žáky a učiteli. Jedná se o několikadenní adaptační kurzy, které děti absolvují zpravidla při setkání s novým třídním učitelem. Dalším typem jsou jednodenní výlety se stmelovacím záměrem, dále pak jednorázové akce typu „spaní ve škole“, kdy celá třída stráví noc ve škole, přičemž odpoledne se hrají nejrůznější hry, následně je společná večeře a ráno společná snídane. Důležitou aktivitou, kde též dochází ke stmelování dětského kolektivu, bývá každoroční lyžařský kurz, který navštěvuje stále velká skupina dětí z druhého stupně, kdy zároveň často jezdí stejné děti, neb jsme malá škola a nenaplní se kapacita pouze jednou třídou. Posledním typem jsou několikadenní školní výlety.

Vytváření příznivého klimatu na naší škole spočívá nejen v zajištění dostatečného množství pozitivních volnočasových aktivit, ale také nápaditě realizované herní prvky na chodbách školy.

V době mimo vyučování je dětem nabídnuto značné množství zájmových kroužků. Kromě standardních vyučovacích dnů mají žáci možnost zažít i školu jinak, např. Den Země – úklid v Českém ráji ve spolupráci s CHKO Turnov, divadelní představení, výstavy, sportovní soutěže, besedy a čtenářské dílny v obecní knihovně, lyžařské a adaptační kurzy a mnoho dalších.

4. Vzdělávání pedagogů

Pedagogové se v rámci svých možností účastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů. Škola získává nabídky od různých vzdělávacích institucí, které připravují odborné semináře a školení zabývající se touto tematikou, a podle finančních a časových možností na ně pedagogy pravidelně vysílá. V rámci programu OPJAK ZŠ a MŠ Kněžmost probíhá školení celého pedagogického sboru ve spolupráci se Semiramis z. ú.

5. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou pravidelně informováni o aktivitách směřujících k zajištění primární prevence. V případě potřeby jsou jim poskytnuty kontakty na specializovaná pracoviště. Rodiče se někdy podílí na primární prevenci svou účastí na nejrůznějších akcích.

6. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

V oblasti primární prevence spolupracujeme s dalšími organizacemi.

Oblast školství

- oblastní metodik prevence
- Pedagogicko-psychologická poradna Mladá Boleslav/Semily/Praha
- SPC Mnichovo Hradiště, Mladá Boleslav
- SVP Mladá Boleslav

Oblast sociálních věcí

- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – Městský úřad Mnichovo Hradiště
- Semiramis z. ú.
- linky důvěry

Policie ČR, Městská policie

- služba kriminální policie – oddělení nezletilých
- využití lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

7. Řešení přestupků

Dopustí-li se žák nějakého přestupku, je tato situace nejprve projednána se žákem a potom je informován rodič. Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je toto klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou z toho vyvozeny patřičné sankce – zhoršená známka z chování a informování OSPODu. Jsou sledovány i další sociálně patologické jevy –

šikana, vandalismus, brutalita, rasismus, ale i hrubé a vulgární vyjadřování vůči spolužákům, pedagogům i ostatním zaměstnancům školy. I při jejich zjištění je přistoupeno k výchovným opatřením – k napomenutí třídním učitelem, důtce třídního učitele, ředitelské důtce až ke snížené známce z chování, popřípadě, dle závažnosti, informování OSPODu. Škola má stanoven přesný postup k řešení přestupků na ZŠ Kněžmost. Ve školním řádě je stanoven ředitelkou školy zákaz užívání, přechovávání a distribuce omamných látek, stejně jako používání mobilních zařízení (např. telefonů) a pořizování obrazových a zvukových záznamů bez souhlasu vyučujícího (za porušení posledně popsaného je, v souladu se školním řádem, snížena známka z chování). Řešení přestupků, které jsou v rozporu se řádem školy, řeší třídní učitelé, ŠPP, ředitelka školy, pedagogická rada, rodiče nebo policie – dle závažnosti přestupku.

V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

- individuální pohovor se žákem v rámci ŠPP
- podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
- doporučení kontaktu s odborníky
- v případě nezájmu rodičů uvědomění OSPODu
- v případě porušení zákona oznámení Policii ČR.

8. Závěr

Jednotlivé části preventivního programu školy kontrolovány a vyhodnocovány. S PPŠ budou seznámeni pedagogičtí pracovníci i rodiče. Na realizaci programu se budou podílet všichni vyučující ZŠ. Materiální a finanční zabezpečení bude realizováno ve spolupráci s OÚ Kněžmost, SRPŠ, dotační programy a případnými sponzorskými dary.

PŘÍLOHA I.

Kontakty na organizace činné v primární prevenci

- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví: Městský úřad Mnichovo Hradiště - 329 776 700
- Semiramis z. ú.: +420 723 179 409
- oblastní metodik prevence: sabolova@pppsk.cz
- Pedagogicko-psychologická poradna Mladá Boleslav - mladaboleslav@pppsk.cz

Některé z webových stránek zabývajících se primární prevencí

- Návykové látky: www.prevence-info.cz, www.drogy-info.cz
- Rizikové chování v dopravě: www.ibesip.cz, www.cdv.cz
- Poruchy příjmu potravy: www.fzv.cz, www.anabell.cz
- Alkohol u dětí školního věku: www.drogy-info.cz, www.podaneruce.cz
- Týrané dítě: www.capld.cz/linky.php
- Šikana: www.sikana.org, www.internetporadna.cz, www.minimalizacesikany.cz
- Extremismus: www.antisemitismus.cz, www.sekty.cz
- Drogy: www.odrogach.cz
- Tabák: www.nekuratka.cz, www.bezcigaret.cz
- Internetová bezpečnost: bezpecnyinternet.cz

PŘÍLOHA II

Evaluace preventivní činnosti za školní rok 2024/2025

Ve školním roce 2024/2025 byla na naší základní škole Primární prevence zajišťována prostřednictvím Centra primární prevence Středočeského kraje SEMIRAMIS z.ú. a zapojováním vhodných témat do výuky. Semiramis prováděl primární prevenci ve 4. – 9. třídě, a to v podobě dvou tříhodinových bloků, které byly zaměřeny na zdravý životní styl a vytváření a udržování zdravého sociálního klimatu. Vedle toho ještě letos proběhly, stejnou organizací zajišťované, mimořádné intervence ve třídách 4. A a 7. B, kde vztahy mezi dětmi opravdu neodpovídaly a neodpovídají našim představám. V 1. – 3. třídě probíhala primární prevence v rámci hodin běžné výuky doplňováním a začleňováním vhodných témat. V průběhu celého roku jsme se snažili děti stmelovat v rámci školních i mimoškolních akcí, společným zájmem bylo prohloubit vztahy nejen mezi dětmi, ale i mezi dětmi a pedagogy, k čemuž výborně slouží především vícedenní školní výlety.

V letošním školním roce byly největšími problémy z pohledu primární prevence mezilidské vztahy mezi dětmi na prvním i druhém stupni. Problémy se řešily průběžně individuálními konzultacemi s dětmi i jejich rodiči. V průběhu roku jsme byli několikrát ve spojení s OSPODem. V rámci primární prevence spolupracovali všichni pedagogové.

Na naší škole funguje školní poradenské pracoviště, jehož členy jsou školní psycholožka (Mgr. Iva Březinová), výchovný poradce (Mgr. Zdeněk Chlup), výchovná poradkyně (Mgr. Soňa Pavlů,

vedoucí ŠPP) a metodik prevence (Mgr. Tomáš Breň). Dle potřeby školní poradenské pracoviště doplňuje člen vedení školy, většinou ředitelka školy. Ke konci roku školního roku ukončili svoji činnost výchovný poradce Mgr. Zdeněk Chlup, jehož agendu převzala Mgr. Soňa Pavlů, a metodik prevence Mgr. Tomáš Breň, na jehož místo nastoupila Mgr. Lucie Hejnová.

Činnost školnímu poradenskému pracovišti úplně neulehčuje nedůslednost některých pedagogů a nesoudnost některých rodičů vzhledem k chování jejich dětí.

Pedagogové prvního stupně jsou vyškoleni v programu Kočičí zahrada, který začleňují do výuky. Program Kočičí zahrada je primárně preventivní program určený dětem prvního stupně, kdy se pomocí pohádek o kočkách a následné diskuse nad nimi děti učí, jak reagovat v určitých životních situacích (úmrtí někoho blízkého, schopnost postavit se zlu apod.). Pedagogové druhého stupně absolvovali a budou absolvovat semináře zaměřené na možnosti realizace kvalitní třídnické práce a semináře, které by jim měly umožnit snazší a efektivnější práci s dětmi v časech mimo výuku a lehčí komunikaci s rodiči. Z hlediska primární prevence je velkým prostorem pro zlepšení třídnické práce.

Děti pravidelně navštěvovaly zájmové kroužky. Škola se opět podílela na organizaci vánočního a velikonočního jarmarku. Žáci se tak jako každý rok zapojili do sběru starého papíru. Ve škole jsou umístěny sběrné nádoby na elektroodpad a tříděný odpad, takže se žáci aktivně zapojují i do třídění odpadu. Škola spolupracovala také s místní knihovnou. Kladný vztah ke knihám mohli žáci 1. stupně i 2. stupně získat během několika projektů kněžmostské knihovny. Obecně lze říci, že naplánované akce se nám většinou podařilo realizovat. Snažíme se stále informovat žáky o škodlivosti užívání alkoholických nápojů, kouření a drog. Tento problém nejčastěji řešíme v předmětech výchova ke zdraví a výchova k občanství. Když se vyskytne nějaký problém z této problematiky, řešíme ho v kterémkoli jiném předmětu. Velký úspěch u žáků měly adaptační kurzy, kde se žáci navzájem seznamovali s novými třídními vyučujícími. V průběhu školního roku byly řešeny i méně závažné prohřešky žáků vůči školnímu řádu.

V oblasti preventivního programu budeme nadále rozvíjet co nejužší spolupráci s rodiči žáků a důsledněji přistupovat k řešení projevů nepřiměřeného chování ve škole. Velkým problémem i nadále zůstávají mezilidské vztahy mezi dětmi.

Značnou obtíž je disproporce mezi požadavky kladenými ministerstvem na primární prevenci a možností školy prevenci kvalitně provádět – nejedná se pouze o finanční prostředky, ale o situaci, kdy nelze realizovat kvalitní programy dlouhodobé kontinuální primární prevence – např. Kočičí zahrada, Unplugged či Boys and Girls plus, ač v pedagogickém sboru jsou vyškolení odborníci schopní programy realizovat, a to jednoduše z důvodu nulových časových možností. Jsme v situaci, kdy učitel musí volit mezi možnostmi realizovat program primární prevence, nebo odučit potřebnou látku, výsledkem je nešťastný kompromis, kdy je učební látka nahuštěna do menšího počtu hodin, nežli by bylo potřebné, a vyšetřené hodiny jsou věnovány primární prevenci.

Velkou potenciální výhodou je skutečnost, že jsme středně velká základní vesnická škola, kdy je umožněn užší kontakt mezi učiteli a žáky, což může vést k větší vzájemné obeznámenosti a větší důvěře. Skutečností však zůstává, že tato výhoda není využívána zplna. Dlouhodobým problémem je vztah některých učitelů k primární prevenci. Primární prevence je někdy

vnímána jako zbytná záležitost, kdy škola vykonává část práce rodičů, namísto aby plnila svou původní funkci, tedy šíření vzdělanosti, kdy jakákoli činnost směřující k primární prevenci pouze pedagogům ubírá čas, který by potřebovali věnovat vzdělávání dětí. Tento názor, který je do značné míry pochopitelný, zřetelně vystupuje na povrch při každé možné příležitosti, ať již se jedná o plnění administrativních povinností souvisejících s prováděním primární prevence, nebo o ochotu dostatečně erudovaně řešit problémy týkající se primární prevence.

V Kněžmostě ,1. 9. 2025, Mgr. Tomáš Breň

PŘÍLOHA III

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

<https://msmt.gov.cz/file/38988/>